Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Брусилівського районного суду
Житомирської області
27.04.2026

м. Житомир, 2026

І. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19^1, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.04.2026, групою НПМ здійснено відвідування Брусилівського районного суду Житомирської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Лисюк Анна Михайлівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Грабчук Катерина Олександрівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Зайцев Олександр Сергійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Вознюк Олег Миколайович, представник громадської організації.

Відвідування проведено у присутності Мельник Наталії Василівни, в.о. керівника апарату суду.

У ході відвідування представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодний доступ до всіх приміщень установи.

Загальна інформація.

Голова суду: Лівочка Людмила Іванівна.

Зазначений суд розташований в окремій двоповерховій будівлі за адресою: Житомирська область, селище Брусилів, вулиця Захисників України, 41/6.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» установа є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Перед входом до будівлі суду наявна вивіска із зазначенням його повної назви. На вході облаштовано зовнішні сходи та пандус, що ведуть з рівня тротуару до вхідних дверей головного входу (фото 1). Для зручності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення на центральному вході встановлена кнопка виклику працівника суду з відповідною позначкою, яка перебувала у справному стані.

Пропускний режим та охорону будівлі суду забезпечують працівники Служби судової охорони.

У вестибюлі розміщені інформаційні стенди з інформацією про графік прийому громадян, надання безоплатної правничої допомоги, правилами та обов’язками учасників судових процесів. Також зазначені відомості щодо порядку сплати судових зборів, зразки заяв, інформація щодо розгляду справ,

перебування суддів на робочих місцях тощо. Наявний інформаційний стенд Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 2).

У приміщенні суду на першому поверсі розміщено одну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ. У залі судового засідання для розгляду кримінальних справ, яка розташовані на першому поверсі, наявне обладнане огородження зі спеціального захисного скла для розміщення примусово утримуваних громадян (фото 3). Лава для примусово утримуваних осіб прикріплені до стіни та підлоги (фото 4).

Також, наявна система відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції. Для забезпечення знезараження приміщень у будівлі суду наявні бактерицидні опромінювачі.

У будівлі суду забезпечено ізольований маршрут, від сторонніх осіб, маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від спеціальних автомобілів та/або блоку варти конвоювання до зали судового засідання для розгляду кримінальних справ, який розташований на першому поверсі.

У приміщеннях будівлі суду, у тому числі у камерах для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених, підтримується належний санітарно-гігієнічний стан.

Під час відвідування у будівлі суді перебували примусово утримувані особи. Під час спілкування з примусово утримуваними особами скарги не надходили.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування суду групою НПМ здійснено 27.04.2024.

За результатами попереднього відвідування групою НПМ встановлено порушення:

права осіб на гідні умови тримання;

права осіб на рівний доступ до правосуддя;

права на забезпечення безпеки у суді.

На момент здійснення відвідування рекомендації виконано частково, зокрема в частині забезпечення бактерицидними опромінювачами, системою відеонагляду та огородженням стоянки для спеціалізованого автомобіля.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права не бути підданим катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

1. Вимогами пункту 6.5.2. Державних будівельних норм В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди») передбачено, що в кожному приміщенні суду камери для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожну залу судових засідань для розгляду кримінальних справ.

У ході відвідування встановлено, що в будівлі суду використовується одна зала судового засідання для розгляду кримінальних справ. Отже, відповідно до зазначених вимог, у суді має бути три камери для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених.

Натомість у будівлі суду облаштовано лише 2 такі камери (фото 5), загальною площею 6,44 м^2, що створює передумови для порушення вимог роздільного тримання чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

Порушення права осіб з інвалідністю.

2. Установлено порушення вимог пункту 6.1.8 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»).

Будівля установи не обладнана пандусами, підіймальними платформами, вертикальними підйомниками, іншими технічними засобами для забезпечення безперешкодного переміщення осіб з обмеженими можливостями.

Зокрема, до службового входу будівлі суду, через який доставляють обвинувачених (підсудних), засуджених, прилягають сходи, які не обладнані допоміжними засобами для переміщення осіб з обмеженими можливостями (фото 6). У зв’язку з цим, маломобільні групи населення із числа обвинувачених, (підсудних), засуджених без сторонньої допомоги не мають можливості потрапити до зали судового засідання суду розташованого на першому поверсі.

3. Порушення пункту 11.5 ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» санітарний вузол, який розташований на першому поверсі будівлі суду не пристосований для використання особами з інвалідністю, а також обвинуваченими (підсудними), засудженими з числа особі з інвалідністю (фото 7, 8).

Порушення права на життя.

4. У порушення вимог Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування утримуваних осіб та населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Інші порушення.

5. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, пункту 23.4 Європейських пенітенціарних правил, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН В.2.2- 26:2010 «Будинки і споруди. Суди» у будівлі суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливлює реалізацію їх права на захист. Спілкування адвокатів з обвинуваченими (підсудними), засудженими відбуваються в залі судового засідання, що може порушувати принцип конфіденційності зустрічей.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації. У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Житомирській області та суду відповідно до компетенції:

1. Вжити дієвих заходів щодо запобігання та недопущення у подальшому порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.
2. Обладнати в установі камери для тримання обвинувачених (підсудних), засуджених, виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.
3. Забезпечити належні умови доступу до приміщення будівлі суду для маломобільних груп населення.
4. Вжити дієвих заходів щодо облаштування у відповідності до вимог чинного законодавства укриття в будівлі суду.
5. Вжити дієвих заходів щодо облаштування в будівлі суду кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини **Анна ЛИСЮК**

Додаток

ФОТОТАБЛИЦЯ

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

фото 5

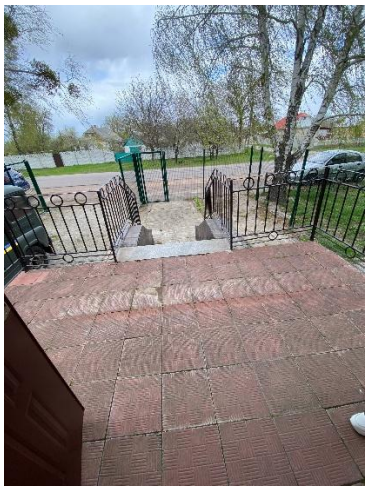

фото 6

фото 7

фото 8